

Διδακτική πρόταση για τη συγγραφή περίληψης στο Γυμνάσιο

Στο παρακάτω φύλλο εργασίας παρουσιάζεται μια πρόταση για τη διδακτική της περίληψης. Μετά από την εφαρμογή της διδακτικής πρότασης, οι συνάδελφοι μπορούν να καταγράψουν τις παρατηρήσεις και εισηγήσεις τους για σκοπούς προβληματισμού και συζήτησης.

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ταυτότητα

Τάξη: Β΄ Γυμνασίου

Γνωστικό αντικείμενο: Νεοελληνική Γλώσσα

Διδακτική ενότητα/ Ενότητα 2^η : Περίληψη κειμένου – Πλαγιότιτλοι

Σκοπός

Να ασκηθούν οι μαθητές στην κατανόηση κειμένου και στη διαδικασία σύνθεσης μίας περιληπτικής αναφοράς ενισχύοντας την κριτική τους σκέψη και βελτιώνοντας τις δεξιότητες γραφής τους.

Στόχοι

Οι μαθητές / τριες:

- Να μπορούν να επισημαίνουν τις σημαντικές ιδέες / πληροφορίες μίας παραγράφου.
- Να είναι ικανοί να εντοπίζουν το νοηματικό κέντρο της παραγράφου και να διατυπώνουν πλαγιότιτλο ώστε να επιτυγχάνουν σωστή πυκνωση του λόγου (να ασκηθούν στη χρήση σύντομων φράσεων, αποφεύγοντας τις μακροσκελείς προτάσεις).
- Να αντιλαμβάνονται την περίληψη που συνθέτουν ως ένα δικό τους δημιούργημα που μένει όμως πιστό στο πνεύμα του συγγραφέα.

Μέθοδος διδασκαλίας

- Ομαδο-συνεργατική μέθοδος.
- Διερευνητική μέθοδος.

Επίσης, κατά τις διαφορετικές φάσεις και σε σχέση με το σκοπό και τους επιμέρους στόχους της συγκεκριμένης διδασκαλίας, αξιοποιούνται η:

- Επαγωγική ή συνθετική μέθοδος: Από τα επιμέρους στο όλο.
- Παραγωγική ή αναλυτική μέθοδος: Από το γενικό στο ειδικό.

Μορφή διδασκαλίας

Σε διαφορετικά στάδια:

- Ομιλία: μονόλογος, διάλεξη, αφήγηση
- Ερωταποκρίσεις: με σημείο αναφοράς τα ζητούμενα στο φύλλο εργασίας
- Κατευθυνόμενος διάλογος: διάλογος/συζήτηση με περισσότερα από δύο άτομα, «εκμείευση»
- Άμεση ή κατευθυνόμενη διδασκαλία (direct instruction): στόχοι από πριν ορισμένοι, γνωστοποίησή τους στους μαθητές

Τεχνικές-Μέσα:

Παραδοσιακός πίνακας, διαδραστικός πίνακας, σχολικό εγχειρίδιο, φύλλα εργασίας σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, Πρόγραμμα Παρουσίασης PowerPoint, εργαλείο εννοιολογικής/νοητικής χαρτογράφησης Bubbl.us, πλατφόρμα e class.

Πορεία διδασκαλίας:

- Ανάκληση παλαιάς γνώσης μέσω της χρήσης γραφικού οργανωτή (διαγράμματος Frayer) /Εξέταση 5΄
- Αφόρμηση: Αναγνώσεις του προς επεξεργασία κειμένου 10΄
- Ανάλυση του κειμένου/ σύνθεση της περίληψης 20΄
- Ανακεφαλαίωση/ανάθεση εργασιών 5΄

Φύλλο εργασίας μαθητή/τριας

Στην εποχή μας διαπιστώνουμε ότι, όπως και όλες οι σχέσεις περνούν κρίση, έτσι περνά και η αληθινή φιλία. Οι δεσμοί των ανθρώπων στηρίζονται περισσότερο στο συμφέρον και διαρκούν όσο διάστημα ο ένας έχει την ανάγκη του άλλου. Οι άνθρωποι είναι δύσπιστοι, καχύποπτοι και αισθάνονται μοναξιά. Γι' αυτό συχνά προτιμούν οι φιλίες τους να είναι εικονικές και να προέρχονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Viber, Facebook, Instagram...) με ανθρώπους τους οποίους στην πραγματική ζωή δεν γνωρίζουν. Για την υποτίμηση της φιλίας σήμερα ευθύνεται και το καταναλωτικό πνεύμα της εποχής μας, που ωθεί τους ανθρώπους να μετρούν τα πάντα με βάση το χρήμα. Επίσης η έλλειψη ελεύθερου χρόνου και οι γρήγοροι ρυθμοί της ζωής δεν αφήνουν το περιθώριο για ειλικρινή διάλογο και ψυχική επαφή μεταξύ των ανθρώπων. Τα μεγαλύτερα θύματα αυτής της κρίσης είναι τα παιδιά, οι πιο σκληρά εργαζόμενοι της εποχής μας, που απομονωμένα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, χωρίς χώρο για επαφή με τη φύση, αναγκάζονται να καλλιεργούν τις φιλίες τους μέσω της τεχνολογίας καθηλωμένα στους υπολογιστές και στα κινητά τους τηλέφωνα. Η εποχή μας ωστόσο αντιστέκεται με την γνήσια φιλία που ακόμα υπάρχει και καλλιεργείται ανάμεσα σε όσους ανθρώπους πιστεύουν στις υψηλές αξίες της ζωής.

Από άρθρο του Γιώργου Σειραδάκη δημοσιευμένο στο Διαδίκτυο
(ελαφρώς διασκευασμένο για μαθητές γυμνασίου)

1^ο Στάδιο:

- Σε αυτό το στάδιο διαβάζουμε προσεκτικά το κείμενο, το κατανοούμε και βρίσκουμε το **θεματικό κέντρο (το θέμα) της παραγράφου**.

Στην παράγραφο ο αρθρογράφος αναφέρεται

- Ας συνεχίσουμε με μία **δεύτερη ανάγνωση** λίγο διαφορετική αλλά σίγουρα...ενδιαφέρουσα, κατά την οποία παρατηρήστε τη **σειρά των ιδεών** που υποστηρίζουν την κεντρική ιδέα/το θέμα του κειμένου. Προσπαθήστε να αντιστοιχίσετε τις εικόνες αριστερά με τα σύνολα των πληροφοριών του κειμένου δεξιά.

1. Στην εποχή μας διαπιστώνουμε ότι όπως και όλες οι σχέσεις περνούν κρίση, έτσι περνά και η αληθινή φιλία. Οι δεσμοί των ανθρώπων στηρίζονται περισσότερο στο συμφέρον και διαρκούν όσο διάστημα ο ένας έχει την ανάγκη του άλλου.

2. Οι άνθρωποι είναι δύσπιστοι, καχύποπτοι και αισθάνονται μοναξιά. Γι' αυτό συχνά προτιμούν οι φιλίες τους να είναι εικονικές και να προέρχονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Viber, Facebook, Instagram...) με ανθρώπους τους οποίους στην πραγματική ζωή δεν γνωρίζουν.

3. Για την υποτίμηση της φιλίας σήμερα ευθύνεται και το καταναλωτικό πνεύμα της εποχής μας, που ωθεί τους ανθρώπους να μετρούν τα πάντα με βάση το χρήμα. Επίσης η έλλειψη ελεύθερου χρόνου και οι γρήγοροι ρυθμοί της ζωής δεν αφήνουν το περιθώριο για ειλικρινή διάλογο και ψυχική επαφή μεταξύ των ανθρώπων

4. Τα μεγαλύτερα θύματα αυτής της κρίσης είναι τα παιδιά, οι πιο σκληρά εργαζόμενοι της εποχής μας, που απομονωμένα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, χωρίς χώρο για επαφή με τη φύση, αναγκάζονται να καλλιεργούν τις φιλίες τους μέσω της τεχνολογίας καθηλωμένα στους υπολογιστές και στα κινητά τους τηλέφωνα.

5. Η εποχή μας ωστόσο αντιστέκεται με την γνήσια φιλία που ακόμα υπάρχει και καλλιεργείται ανάμεσα σε όσους ανθρώπους πιστεύουν στις υψηλές αξίες της ζωής.

- Έπειτα υπογραμμίζετε τις σημαντικές λέξεις & φράσεις-κλειδιά που συνθέτουν τις κύριες ιδέες της παραγράφου.

Θα σας βοηθήσει ιδιαίτερα να διαβάσετε τις λέξεις/φράσεις – κλειδιά που επιλέξατε χωρίς το κείμενο!

Κείμενο	Λέξεις & φράσεις-κλειδιά
Στην εποχή μας διαπιστώνουμε ότι όπως και όλες οι σχέσεις περνούν κρίση, έτσι περνά και η αληθινή φιλία. Οι δεσμοί των ανθρώπων στηρίζονται περισσότερο στο συμφέρον και διαρκούν όσο διάστημα ο ένας έχει την ανάγκη του άλλου. Οι άνθρωποι είναι δύσπιστοι, καχύποπτοι και αισθάνονται μοναξιά. Γι' αυτό συχνά προτιμούν οι φίλεις τους να είναι εικονικές και να προέρχονται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Viber, Facebook, Instagram...) με ανθρώπους τους οποίους στην πραγματική ζωή δεν γνωρίζουν. Για την υποτίμηση της φιλίας σήμερα ευθύνεται και το καταναλωτικό πνεύμα της εποχής μας, που ωθεί τους ανθρώπους να μετρούν τα πάντα με βάση το χρήμα. Επίσης η έλλειψη ελεύθερου χρόνου και οι γρήγοροι ρυθμοί της ζωής δεν αφήνουν το περιθώριο για ειλικρινή διάλογο και ψυχική επαφή μεταξύ των ανθρώπων. Τα μεγαλύτερα θύματα αυτής της κρίσης είναι τα παιδιά, οι πιο σκληρά εργαζόμενοι της εποχής μας, που απομονωμένα στις σύγχρονες μεγαλουπόλεις, χωρίς χώρο για επαφή με τη φύση, αναγκάζονται να καλλιεργούν τις φιλίες τους μέσω της τεχνολογίας καθηλωμένα στους υπολογιστές και στα κινητά τους τηλέφωνα. Η εποχή μας ωστόσο αντιστέκεται με την γνήσια φιλία που ακόμα υπάρχει και καλλιεργείται ανάμεσα σε όσους ανθρώπους πιστεύουν στις υψηλές αξίες της ζωής.	

2^ο στάδιο:

- Αφού υπογραμμίσετε τις φράσεις ή λέξεις που, κατά τη γνώμη σας, είναι σημαντικές, γράφετε με δικά σας λόγια έναν (διευρυμένο) πλαγιότιτλο-πρόταση¹, ο οποίος βασίζεται σε όσα υπογραμμίσατε και στο θεματικό κέντρο της παραγράφου. Τον πλαγιότιτλο αυτό θα τον αξιοποιήσετε και στην περίληψη που θα γράψετε!

Ποιος από τους επόμενους πλαγιότιτλους θεωρείτε ότι αποδίδει πιο επιτυχημένα το περιεχόμενο της παραγράφου; Να δικαιολογήσετε την επιλογή σας.

A. Η ψυχική αποξένωση των ανθρώπων της εποχής μας αντικατέστησε την πραγματική ανθρώπινη επαφή.

B. Η σύγχρονη κρίση της αληθινής φιλίας και οι διάφορες κοινωνικές συνθήκες με τις οποίες συνδέεται.

Γ. Η κρίση της αληθινής φιλίας και οι συνέπειες που έχει στη ζωή των παιδιών.

3^ο στάδιο:

Γράφοντας μόνο τις αναγκαίες πληροφορίες (τον πλαγιότιτλο, τις σημαντικές λεπτομέρειες, τις συνδετικές εκφράσεις) και τηρώντας τους βασικούς κανόνες που έχετε διδαχτεί, **συνθέτετε την περίληψη**, συμπληρώνοντας τα κενά με λέξεις του πλαισίου. ☺ ☺ ☺

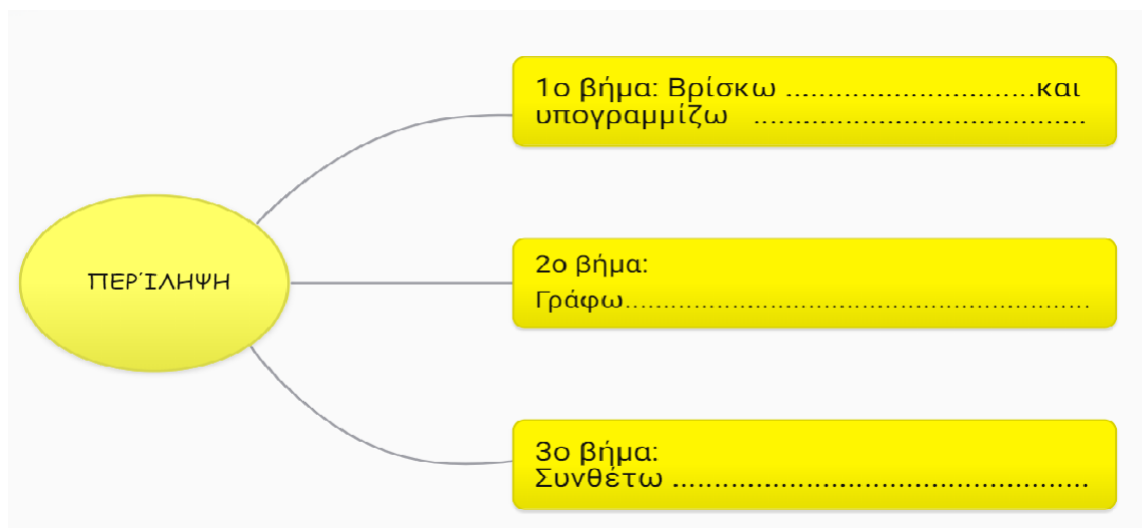
¹ Ο πλαγιότιτλος δίνεται με τρεις μορφές: **α.** Ερώτηση (Ποια είναι τα αίτια της ανεργίας;) **β.** Ονοματικό σύνολο (Τα αίτια της ανεργίας) **γ.** Περίοδος λόγου ή πρόταση (Τα αίτια της ανεργίας είναι πολλά).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο αρθρογράφος αναφέρεται
.....(ήρθε η ώρα να χρησιμοποιήσετε τον πλαγιότιτλο που επιλέξατε στο 2ο στάδιο!), καθώς οι σχέσεις βασίζονται περισσότερο στο και στην..... του άλλου. Έπειτα, η τεχνολογία και τα..... δημιουργούν φίλίες, ενώ η και η μοναξιά κυριαρχούν. Προσθέτει, επίσης, ότι ο και η επιτάχυνση της ζωής εμποδίζουν την επικοινωνία ακόμα και των που ζουν Τέλος, ο αρθρογράφος διαπιστώνει ότι η γνήσια υπάρχει για όσους πιστεύουν στις

Προτεινόμενες δραστηριότητες

1. Να συμπληρώσεις τα κενά στον παρακάτω πίνακα:

2. Να καταγράψετε τις λέξεις και τις φράσεις με τις οποίες **συνδέονται** τα βασικά νοήματα της περίληψης. Με τη βοήθεια του διδακτικού υλικού που θα βρείτε στο φάκελο του μαθήματος στην πλατφόρμα e class, να τις αντικαταστήσετε με άλλες συνώνυμες. **Π.χ.** Ο αρθρογράφος αναφέρεται/ θίγει το θέμα...

3. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου 5 του Τετραδίου Εργασιών (σελίδα 24). Έπειτα, επιχειρήστε να την αξιολογήσετε με βάση τα κριτήρια που ήδη έχετε εφαρμόσει:

Κριτήρια αυτοαξιολόγησης

1. Εντοπισμός θεματικού-νοηματικού κέντρου του κειμένου
2. Γραφή πλαγιότιτλων με αναδιατύπωση των ιδεών του αρχικού κειμένου – Όχι στείρα αντιγραφή του αρχικού κειμένου!
3. Τήρηση του ορίου των λέξεων (με μικρή απόκλιση)

Φύλλο αξιολόγησης του/της μαθητή/τριας

Τα κριτήρια με βάση τα οποία κρίνω ότι μία περίληψη είναι σωστή και επιτυχημένη: (Επιλέγουμε λέξεις από το πλαίσιο και συμπληρώνουμε τα κενά!)

Λέξεις-κλειδιά/ πλαγιότιτλους/ δομή/ συνδετικές λέξεις/ θεματικό κέντρο/ λεξιλόγιο/ ρήματα

1^ο Εάν έχουμε εντοπίσει το του αρχικού κειμένου.

2^ο Εάν έχουμε υπογραμμίσει τις κάθε παραγράφου και με βάση αυτές έχουμε διατυπώσει τους κατάλληλους πλαγιότιτλους.

3^ο Εάν έχουμε συνθέσει τους χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες και τα κατάλληλα, ώστε να αποδίδεται πιστά ο στόχος και το νόημα του αρχικού κειμένου.

4^ο Εάν έχουμε χρησιμοποιήσει -όσο μπορούμε- δικό μας και δεν έχουμε αντιγράψει δικά μας κομμάτια του αρχικού κειμένου.

5^ο Εάν έχουμε αποδώσει πιστά μέσα από την περίληψη τη του αρχικού κειμένου.

Σε ευχαριστώ πολύ για τον χρόνο σου!